

Märt Kivine, Maailmapanga vanemekspert

Maailmapanga vanemekspert Märt Kivine kirjutab peagi avaldatavast Maailmapanga arenguraportist ja Eesti e-riigi kogemuse mõjust selle väljatöötamisele.

Praegu on maailmas peaaegu sama palju mobiilside kliendilepinguid kui inimesi. Digitaalne tehnoloogia on levinud kiiremini kui ükski teine tehnoloogia inimkonna ajaloos, isegi kiiremini kui elekter. Võiks ju arvata, et kiire leviku tulemusena kasvavad tempokalt ka heaolu ja majandus, eriti kui võrrelda seda varasemate tehnoloogiliste revolutsioonidega.

Paraku pole see nii lihtne, ütleb Maailmapank oma sel neljapäeval avalikustatavas arenguraportis (World Development Report 2016: Digital Dividends). Raport, mille nõukoja kaasjuhid on Eesti president Toomas Hendrik Ilves ja Maailmapanga peaökonomist Kaushik Basu, tõdeb, et tehnoloogia levik pole iseenesestmõistetavalt kaasa toonud majanduskasvu, rohkem töökohti ega ka tingimata paremaid avalikke teenuseid. Üks põhjus on kindlasti digitaalsete teenuste ebaühtlane levik maailmas, st ilma internetiühendusega pole digiteenuseid võimalik pakkuda. Mobiilse interneti kasutajatest on suurem hulk endiselt arenenud riikides, kuid internetti pääseb endiselt alla kolmandiku maailma elanikest, lairiba saab nautida vaid natuke üle miljardi inimese.

«Digitaalne revolutsioon muudab maailma infotulva kaudu, kuid ei tasu unustada, et ligi 20 protsenti maailmast ei oska ikka veel lugeda ega kirjutada,» on hoiatanud Maailmapanga peaökonomist Kaushik Basu. Seega on internetiühenduste loomine endiselt üks peaülesannetest, kus panustama peavad nii arenguorganisatsioonid, nagu Maailmapank, kui ka riigid ise. Maailmapanga IT-investeeringute maht on 12 miljardit dollarit ning nõudlus on kindlasti suurem, kui suudetakse rahuldada. Erasektori teenused ei pruugi objektiivsetel põhjustel kõikjale ja kõikideni jõuda, kuna klientide tarbimisvõimekus ei tasu investeeringuid ära.

Vajadus ühenduse järele on aga äärmiselt pakiline. Raport tõdeb, et digitaalsete teenuste ja ühenduse puudus võib senisest veel enam suurendada vaeste ja rikaste riikide ja ühiskonnagruppide lõhet, mille majanduslik lõppmõju on ainult negatiivne. Interneti võimalust arengu kiirendajana pole sugugi mõtet maha kanda, ent see võimalus on praegu paljuski

rakendamata. Ja nagu on kinnitanud Eesti kogemus, võib tehnoloogia õige rakendamine ja integreerimine eri ühiskonna valdkondadesse aidata riikidel parandada avalikke teenuseid tiigrihüppe kombel ning saada kasu ka sellega kaasnevast ettevõtluskeskkonna paranemisest.

Pole juhus, et Eestit tuuakse maailma arenguraportis positiivsete näidete hulka. Nagu raportist selgub, on Eesti üks vähestest riikidest maailmas, kes seisab kõige lähemal sellele, et saada digitaalseks ühiskonnaks. Eesti e-kodaniku kontseptsioon ja selle najale ehitatud e-riigi mudeli tunnistab raport maailmas ilmselt kõige arenenumaks ning funktsionaalselt toimivaks. Ainuüksi e-teenuste pakutav sääst annab majandusele täiendava kasvuimpulsi.

Raport tõdeb, et Eesti edu taga ei tohi näha siiski pelgalt digitehnoloogiat, vaid väga olulise mõjuga on vanade, nn analoogtehnoloogia ajast pärit protsesside, strateegiate või õigusruumi ümberkorraldamine. Sellest koorubki välja arenguraporti põhisõnum: selleks et saada digitaalset lisandväärtust, tuleb investeerida selle analoogialustesse – haridusse, valitsemise kvaliteeti, ettevõtluskeskkonna parandamisse. Ilma nendeta pole internetti edastavast kaablist täit kasu.

Eesti panus raportisse ei piirdunud ainult enda näidete pakkumisega, vaid panustas ka aktiivselt raporti valmimisse arengukoostöö sildi all. Valitsus on seadnud eesmärgiks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia laialdasema rakendamise arengukoostöö osana ning raport on suurepärase vahend, jagamaks maailmaga Eesti häid kogemusi ja õppetunde. Maailmapank on selle eest väga tänulik.

Pole juhus, et 2014. aastal kutsus Maailmapank just president Ilvese kui e-riigi ühe eestkõneleja arenguraporti nõukoja kaasjuhiks, ning 14. jaanuaril tutvustab Washingtonis arenguraportit maailmale just president Ilves. Tema osalus ja sisuline panus on raporti kvaliteedile tugevalt kaasa aidanud. See pole ka ime, sest varem on president Ilves juhtinud Euroopa Liidu e-tervise töörühma, olnud Euroopa Komisjoni kutsel Euroopa pilvandmetöötuse partnerluse juhtkomitee esimees, samuti juhtinud rahvusvahelise internetti haldava organisatsiooni ICANN ekspertide kogu ning olnud Maailma Majandusfoorumi küberjulgeolekuteemalise rahvusvahelise nõukogu esimees.

Ekspertid ja otsustajad, kes hakkavad kas Bhutanis, Burkina Fasos või Brasiilias selle raporti valguses vaagima, kuidas ja mida teha digitaalse majanduse arendamisel edasi, saavad president Ilveselt julgustava sõnumi: ka väikese riigi või väheste vahenditega on võimalik rakendada tehnoloogiat kodanike ja majanduse hüvanguks. Ning Maailmapank usub, et kõik need ligi 70 riiki, kus raportit on kavas pikemalt tutvustada, mõistavad tõsisiasja, et panustamine

tehnoloogia arendamisse ja uuendustesse tasub end kindlasti ära.

Artikkel [Postimehe veebilehel](#) .